

Overordnet plan for elever i skriftsproglige vanskeligheder

For at sikre at vores ordblinde elever modtager støtte og undervisning for at kunne udvikle deres læse- og skrivefærdigheder og trives fagligt og socialt i grundskolen. Dette gøres i et samarbejde mellem skolen og hjemmet.

Hvad er ordblindhed?

Ordblindhed betyder, at eleven har svært ved at udnytte skriftens lydprincip – altså at koble bogstaver og lyde. Det er en specifik indlæringsvanskelighed med et neurobiologisk grundlag, hvilket betyder, at det hænger sammen med, hvordan hjernen bearbejder sproglyde.

Typiske tegn på ordblindhed er:

- Vanskeligheder med sikker og flydende ordafkodning
- Problemer med stavning
- Svag hukommelse for sproglyde

De typiske tegn på ordblindhed – som fx problemer med at afkode ord, stave og huske sproglyde – **kan også være tegn på andre udfordringer**. Det er derfor vigtigt ikke at konkludere ordblindhed alene ud fra disse symptomer.

Her er nogle eksempler på, hvad de samme tegn kan skyldes:

- **Generelle læsevanskeligheder:** Eleven har ikke fået nok træning i læsning eller har haft mangelfuld undervisning.
- **Manglende sprogforståelse:** Hvis barnet har et begrænset ordforråd eller ikke forstår sprogets struktur, kan det påvirke læsningen.
- **Opmærksomheds- eller koncentrationsvanskeligheder:** ADHD eller andre opmærksomhedsproblemer kan gøre det svært at fokusere på bogstaver og lyde.
- **Syns- eller hørevanskeligheder:** Hvis barnet ikke ser eller hører tydeligt, kan det påvirke læseindlæringen.
- **Andetsprogselever:** Børn, der lærer dansk som andetsprog, kan have lignende udfordringer, fordi de stadig tilegner sig sproget.

Derfor bruger vi **systematiske test og observationer** for at finde den rigtige årsag, før vi sætter ind med støtte.

Arv og miljø

Ordblindhed har et biologisk grundlag i hjernen, men miljøet spiller også en rolle. Forskning viser, at ordblindhed ofte er arveligt – det ses hyppigere i nogle familier end i andre, og flere drenge end piger er ramt. Det betyder, at genetiske faktorer kan øge risikoen for ordblindhed, men omgivelserne har stor betydning for, hvordan vanskelighederne udvikler sig.

Derfor er tidlig støtte i skolen vigtig, så en medfødt disposition ikke fører til alvorlige læsevanskeligheder.

Sådan arbejder vi med læsevanskeligheder på Agersted Friskole

Vi holder løbende øje med elever, der har svært ved at læse. Nogle oplever udfordringer med bogstavernes lyde allerede i 0. klasse, mens andre først får problemer senere – fx efter et skoleskift. Det kan betyde, at de læser under klassetrinnets forventede niveau.

Når vi opdager læsevanskeligheder, undersøger vi årsagen. Hos nogle elever handler det om generelle læsevanskeligheder eller manglende sprogforståelse, mens andre viser tegn på ordblindhed. For at finde ud af, hvad problemet er og hvordan vi hjælper bedst, har vi nogle værktøjer, vi vil beskrive herunder

Identifikation og Screening

Inden en elev testes for ordblindhed, er der nogle andre skridt på vejen, som skal afdække, om det er en egentlig ordblindhed eller manglende modning eller træning, der kan være årsagen til vanskelighederne. Hvis vi er i tvivl, vil vi i processen vil vi inddrage relevante fagpersoner for at vurdere, om læsevanskelighederne kan være forbundet med andre underliggende diagnoser.

Ordblinderisikotest

Hvis der tidligt opstår bekymring for ordblindhed, kan vi allerede i 0.-1. klasse gennemføre en ordblinderisikotest/sprogvurdering. Testen udføres af skolens læsevejleder, som derefter tilrettelægger en målrettet indsats inden for elevens nærmeste udviklingszone.

Elever, der er i risiko for ordblindhed, er på træningshold i 2 timer om ugen 8-10 uger årligt. Dansklærerne er opmærksomme på at støtte med differentiering i undervisningen i forhold til elevens aktuelle læseniveau. Derudover forsøger vi at sætte ind med ekstra læsetræning med frivillige i perioder af skoleåret.

Ordblindetesten

Hvis der fortsat er store vanskeligheder efter en særlig indsats, kan eleven indstilles til Ordblindetesten. Den kan tidligst tages fra marts i 3. klasse (og helst først i slutningen af 4. klasse). Den gennemføres digitalt sammen med skolens læsevejleder.

Ordblindetesten bruges kun ved tydelige tegn på ordblindhed og en begrundet mistanke.

Testen består af et spørgeskema og tre deltests, der undersøger elevens evne til at koble lyd og bogstav – det såkaldte lydprincip.

Hvis en elev ikke scorer som ordblind (rød kategori), men har usikre afkodningsfærdigheder (gul kategori), skal eleven stadig have kvalificeret læseundervisning tilpasset sine behov.

Ordblind - Hvad så nu?

Når en elev testes ordblind, går vi i gang med en proces, som munder ud i en individuel handleplan for eleven. Den skal sikre, at vi får lagt en fælles plan med roller og ansvar, samt får fulgt op på arbejdet løbende. Helt overordnet arbejder vi med fire trin på Agersted Friskole for vores ordblinde elever for at støtte op om og kompensere den ordblinde, så han/hun kan følge den almindelige undervisning, men også få et skub i sin læseudvikling med en læse-skriveindsats. De fire overordnede mål (og ansvarlige) er:

1. At læse med ørerne - NOTA (læsevejleder, lærere)
2. Kompenserende it – Intowords (læsevejleder, lærere)
3. Læsning på eget niveau - læsetræning dagligt hjemme (forældre)
4. Tilbud om et antal ugers forløb på hold eller i klassen (læsevejleder)

Handleplan:

Uanset om en elev testet ordblind på vores skole eller kommer til skolen med diagnosen er første skridt en indledende handleplan. Den udarbejdes af dansklærer og læsevejleder ud fra en fast skabelon. Handleplanen indeholder nuværende mål for eleven, samt hvem der har ansvar for at arbejde mod målene sammen med eleven. Alt efter vores forudgående kendskab til eleven, vil planen kunne tilpasses i detaljegrad.

Når den første handleplan er klar, inviterer dansklæreren og læsevejlederen forældrene til en indledende samtale, hvor handleplanen præsenteres og der gives en introduktion til:

- Hvad det vil sige at være ordblind?
- Hvordan arbejder vi med ordblinde elever på vores skole?
- Hvilke tilbud vi har, herunder hjælpemiddel i form af PC med LST (læse-skriveteknologi)?
- Hvilke forventninger vi kan have til hinanden?

Der kan være individuelle forskelle i aftalerne, men overordnet fordeles opgaverne og ansvaret sådan på vores skole:

Undervisningen i hverdagen

Lærerne sørger for:

- Adgang til digitale filer for den ordblinde i alle fag, så eleven kan tilgå materialet med computer.
- Den ordblinde skal guides og støttes i at bruge sine hjælpemidler.
- Læseforløb på i klasserne.

Læsevejleder sørger for:

- Der kan laves små hold, hvor fokus er læse/skriveudvikling.
- Der tilbydes vejledning i klassen - skriveforløb og intro til brug af LST (læse-skriveteknologi)
- At eleven indmeldes i NOTA (**Nota** er et digitalt bibliotek med lyd-, punkt- og e-bøger)

Skolens IT-ansvarlige sørger i samarbejde med læsevejleder for:

- at klargøre den tekniske løsning og hjælpe eleven godt i gang med at bruge det nye hjælpemiddel, herunder NOTA og Intowords (et digitalt læse- og skrivestøtteprogram)

Skoleleder sørger for

- At sikre ressourcer (uddannelse og timer) til det tværfaglige samarbejde om ordblinde elever og at sikre en tydelig ansvarsfordeling.

- At beslutte, hvordan støtten til ordblindeelever skal organiseres. Organiseringen sker i samarbejde med læsevejleder, klassens lærere og eventuelt kommunens læsekonsulent.
- At sikre, at lærerne planlægger og tilrettelægger undervisningen på en sådan måde, at der sker en undervisningsdifferentiering og at LST inddrages i fag, hvor det er relevant.

Forældre sørger for:

- Opmuntring til daglig læsetræning. Det er ikke så vigtigt, hvad barnet læser, men OM barnet læser. Tegneserier, madopskrifter, undertekster og spilvejledninger er også tekster, som tæller med. **Det vigtige er, at der skal læses på elevens eget niveau.** Er du i tvivl, så spørg dansklæreren.
- At du bakker om for forløbene, der tilbydes. Dvs. sørger for at eleven kommer i skole de dage, hvor særlige forløb er planlagt og får lavet lektierne hertil.
- Sørger for at hjælpe med at holde styr på computer, høretelefoner og opladere, så det kommer med i skole hver dag. En fuldt opladet computer gør livet meget nemmere for dit barn.
- At sætte sig ind i vejledningsvideoer, så de kan støtte op om deres barn. I vejledningsvideoerne gennemgås ordblindhed, men også fif til forældre om, hvad man skal være opmærksom på, og hvilken hjælp, der findes i fx den digitale verden. Herudover en video om programmet Intowords, som skolen har adgang til. Intowords er et læse-stavestøtteprogram, som man profiterer meget af, når man som ordblind skal læse eller skrive tekster.

Vejledningsvideoer til forældre:

- "Mit barn er ordblind - hvad nu?" https://www.youtube.com/watch?v=1Ehl_sEFOPU
- Videoguide til Intowords: <https://www.vitec-mv.com/videncenter/videoguides/>

Samarbejde og Koordinering

For at sikre den bedste støtte til ordblinde elever arbejder vi tæt sammen på tværs af faggrupper. Inden skolestart sker der en overlevering fra børnehaven til børnehaveklasselederen, så vi tidligt får indblik i eventuelle faglige udfordringer. I det daglige samarbejder lærere, forældre og læsevejleder om elevens udvikling, og uddannelsesvejlederen inddrages, når det er relevant. Ved overgangen til en videre uddannelse sørger vi for, at information om ordblindhed indgår i elevens uddannelsesplan. Det sikrer, at den kommende skole eller uddannelsesinstitution kan fortsætte den nødvendige støtte.

Evaluerings

Hvert halve år gennemgår dansklæreren handleplanerne for klassens ordblinde elever for at følge op på målsætningerne og sætte nye mål i stedet for de opfyldte. I forbindelse med dette

arbejde, bliver både elev og forældre bedt om at svare på nogle spørgsmål om, hvordan det går set fra deres perspektiv. Klassens øvrige lærere inddrages også for at komme hele vejen rundt. Den seneste handleplan gennemgås med forældrene til skole-hjemsamtalerne.

Målsætningerne tager udgangspunkt i Brønderslev kommunes skema for trinvis udvikling i færdigheder (strategiplan), som giver overblik og synliggør udviklingen.

For at sikre skolens udvikling på området, deltager skolens læsevejleder i Brønderslev kommunes netværk for læsevejledere, samt relevante kurser.

Afgangsprøverne

For at kompensere for ordblinde elevers udfordringer og gøre afgangsprøverne så retfærdige som muligt, er ordblinde elever berettiget til at aflægge prøverne på særlige vilkår. Det kan for eksempel være ekstra tid og tilladelse til at bruge de digitale hjælpemidler, som eleven er vant til at bruge i hverdagen. Beslutningen tages i dialog med lærere, læsevejleder og forældre, og vi taler sammen om mulighederne i god tid i samarbejde med skolelederen.

Bemærk: Eksamensbeviset viser aldrig, om prøven er aflagt med særlige vilkår.